МИ АМЕРИКАНІЗУЄМО ЄВРОПУ

...На благо чи на біду ми продовжуємо виховувати Європу. Ми удержуємо роль наставника понад сто двадцять п’ять років. Ніхто нас не обирав на цей пост, ми просто взяли його самі. Ми – англосакси. Минулої зими на бенкеті відомої організації, що називає себе клубом "З усіх кінців світу", головуючий, відставний кадровий офіцер високого рангу, проголосив гучним голосом і з великим піднесенням: "Ми належимо до англосаксонської раси, а коли англосаксу щось треба, він просто йде і бере".

Цей афоризм викликав довго не стихаючі оплески. На бенкеті було не менше, ніж сімдесят п’ять цивільних і двадцять п’ять офіцерів армії та флоту. І їм треба було не менше двох хвилин, щоб висловити своє бурхливе захоплення цією величною декларацією. А сам натхненний пророк, що вивергнув її з своєї печінки, чи кишечника, чи стравоходу,– не знаю точно, де він її виносив,– стояв у цей час, сяючи і світячись посмішкою щастя і випромінюючи блаженство з кожної пори свого єства.

Велична декларація солдафона, підкреслена апломбом, з яким він її виголосив, у перекладі на просту англійську мову означає: "Ми, англійці й американці,– злодії, розбійники і пірати, і ми цим пишаємося".

З усіх англійців і американців, які були тут присутні, не знайшлося жодного, в кого б вистачило порядності підвестися і сказати, що йому соромно бути англосаксом, що йому соромно також належати до роду людського, оскільки людство ще терпить англосаксів, які є його ганьбою. Я не міг взяти на себе цієї ролі; я не міг відступитися від своєї вдачі, прибрати фарисейського виразу, удавати, ніби я можу навчити цих людей хоча б елементарних правил порядності, бо мої повчання до них не дійшли б, вони б їх просто не зрозуміли.

Дивніше за все було спостерігати цей по-дитячому відвертий, щирий і запальний вибух ентузіазму, що його викликало смердюче віщування солдафона. Це виглядало підозріло, як одкровення, як несподівано розкриті таємно виношувані сподівання нації, оскільки це були представницькі збори. Тут були присутні всі ті головні механізми, що з них складається машина, яка рухає і живить поступ країни,– судді, банкіри, торговці, фабриканти, журналісти, політики, представники армії і флоту. Як видно, на бенкеті зібрався самий цвіт Сполучених Штатів, повноважений говорити від імені нації і відкривати її затаєні принципи моралі для публічного огляду.

"Ми покладаємось на бога",– такий наш офіційний девіз, і коли ми бачимо ці слова на наших торговельних доларах (вартістю 60 центів), то здається, що вони завжди тремтять і пхикають у побожній смиренності. Та виявляється, що наш таємний девіз зовсім інший, а саме: "Коли англосаксу щось треба, він просто йде і бере". Наша офіційна мораль зворушливо виражена в тому другому, величному, лагідному і доброзичливому девізі, який говорить, що ми з нацією добрих і люблячих братів, що складають одне – ex pluribus unum.73 Наша таємна мораль розкривається вже зовсім іншою фразою: "Гей, не будь роззявою!"

Ми ввозили свій імперіалізм з монархічної Європи, так само як і свої курйозні уявлення про патріотизм,– коли в нас взагалі є хоч якісь принципи патріотизму, які можна було б ясно і зрозуміло визначити. Отже, немає сумніву, що ми повинні повчати Європу за ці та інші подібні повчання, які ми одержували з того ж таки джерела.

Відтоді ми дали Європі багато уроків. Коли б не ми, Європа могла б ніколи не знати інтерв’юерів; коли б не ми, деякі європейські країни могли б ніколи не пізнати щастя надмірних податків; коли б не ми, європейські фірми, що виробляють харчові продукти, ніколи б не оволоділи мистецтвом отруювати світ заради дзвінкої монети; коли б не ми, європейські страхові трести ніколи б не знали найкращого засобу збагачуватися на розоренні вдів та сиріт; коли б не ми, в Європі ще довго-довго могло б не існувати жовтої преси. Постійно, наполегливо і

вперто ми американізуємо Європу, і з часом ми свого неодмінно доб’ємося.

1906